

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТОЛОГІЇ
ОСАДОВИХ БАСЕЙНІВ УКРАЇНИ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ
(за матеріалами міжнародної наукової конференції)**

На двох попередніх наукових конференціях з сучасних проблем літології осадових басейнів України та суміжних територій зазначалося про необхідність періодичної організації наукових зібрань учених з цієї значущої проблематики, зокрема, передбачалося їхнє проведення 1 раз на 2–3 роки і надання їм статусу Міжнародних.

Завдяки зусиллям наукової літологічної спільноти, як наголосив академік НАН України Євген Шнюков при відкритті вже Третьої міжнародної наукової конференції, цього вдалося досягнути. Чергову конференцію, яка відбувалася в м. Київ 8–13 жовтня 2012 р., організували Національна академія наук України, Відділення наук про Землю (ВНЗ) НАН України, Український літологічний комітет ВНЗ НАН України, Інститут геологічних наук (ІГН) НАН України, Відділення морської геології та осадового рудоутворення Національного науково-природничого музею (ННПМ) НАН України, Державна служба геології та надр України, Спілка геологів України.

Співголови конференції – Є. Шнюков, П. Гожик; почесний науковий комітет – П. Дімітров, П. Загороднюк, П. Зарицький, О. Лукін, О. Митропольський, М. Павлюк, М. Панін, О. Проскурjakов, Л. Маркс, Ю. Сеньковський, О. Япаскурт; організаційний комітет – С. Шехунова, Л. Гафич, М. Гейченко, Ю. Іноземцев, М. Костенко, О. Ремезова, У. Селівачова, В. Шовкопляс.

У конференції взяло участь понад 80 спеціалістів із 30 науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів, виробничих геологічних організацій України і Російської Федерації – це 3 академіки та 2 член-кореспонденти НАН України, члени галузевих академій, доктори і кандидати наук, інженери й аспіранти. Видано збірник матеріалів “Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій” із 88 доповідями, що охоплює широкий спектр сучасних проблем літології – від загальних проблем теорії літогенезу, питань фаціального і формаційного аналізу, поширення корисних копалин в осадових басейнах до літологічної термінології.

Колектив Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГГК) НАН України гідно представили: член-кореспондент НАН України, професор Ю. Сеньковський, д. геол. н. І. Наумко, О. Кохан, В. Ревер, Т. Рудницька, О. Черемісска, Ю. Череміський.

Конференцію відкрив співголова конференції, голова Українського літологічного комітету ВНЗ НАН України, директор Відділення морської геології та осадового рудоутворення ННПМ НАН України, академік НАН України Є. Шнюков.

Конструктивному обговоренню питань, передбачених програмою конференції, сприяли численні різнопланові доповіді на чотирьох пленарних засіданнях, на яких почергово головували П. Гожик, Є. Шнюков, О. Митропольський, В. Янко-Хомбах.

У рамках фундаментальної проблеми “Сучасні проблеми літології” на I Пленарному засіданні 9 жовтня 2012 р. із замовними доповідями виступили Є. Шнюков на тему “Розвиток літологічних досліджень в Україні” (співавтори: П. Гожик, О. Митропольський), О. Япаскурт – “Осадове породоутворення у стратисфері (від діагенезу до метаморфізму)”, О. Лукін – “Літолого-епігенетичні критерії нафтогазоносності

глибокозалеглих осадових комплексів”, М. Костенко – “Літологічні дослідження – невід’ємна складова регіональних геологічних досліджень в Україні” (М. Гейченко), Ю. Сеньковський – “Криптобіогенні силіциди крейдового віку Подоло-Карпатського сегменту океану Тетіс” (С. Шехунова), В. Геворк’ян – “Геологічне значення закону В. І. Вернадського про постійність біомаси в біосфері Землі”, О. Ремезова – “Перспективи подальшого вивчення і використання титанових родовищ України” (Л. Галецький).

Наголосимо, що фундаментальні проблеми сучасної літологічної науки безпосередньо перекликаються з тематикою секції “Нафтогазова літологія та літологія горючих копалин”, яку на II Пленарному засіданні 9 жовтня 2012 р. вдало висвітлили: І. Наумко у виступі на тему “Леткі компоненти у флюїдних включеннях і закритих порах порід перспективно сланцевогазоносних комплексів палеозою Волино-Поділля” (І. Куровець, С. Куровець, Б. Сахно, П. Чепусенко), В. Макагон – “Літолого-фаціальні особливості верхньо- і середньокам’яновугільних відкладів Бахмутської котловини (на прикладі аналізу ядра свердловини Артемівська І)” (В. Кривошеєв, О. Пекельна), Н. Вергельська – “Особливості будови пласта I₃ Красноармійського вуглепромислового району Донецького басейну” (М. Філіппов), В. Огар – “Візейські кременисті породи США та України: поширення, генезис та нафтогазоносність”, В. Лисенко – “Дегазація і процеси літогенезу у підводній частині пляжної зони бухти Ласпі (ПБК)” та “Ознаки глибинної палеодегазації за результатами вивчення вапняків верхньої юри Гірського Криму”.

Відразу після виголошених доповідей на цьому пленарному засіданні розпочала роботу секція “Загальні та регіональні проблеми літології”, на якій доповідали: М. Шеставін на тему “Оцінка можливостей вловлювання і збереження CO₂ в палеозойських осадових відкладах Донбасу” (С. Беспалова, М. Жикаляк, В. Осетров), Д. Хрущов – “Проект Російсько-Українського фонду фундаментальних досліджень “Цифрове структурно-літологічне моделювання розсіпці важких мінералів” (О. Лобасов, О. Ремезова, І. Чижова, М. Ковальчук, Р. Чефронов, Ю. Кирпач, Т. Свівальнева), Л. Босевська – “Структурно-літологічна характеристика соляних діяпірів Закарпаття”, І. Потапчук – “Структурно-літологічне картографування окремих стратиграфічних підрозділів осадового чохла платформних областей та його прогностичне значення”.

10 жовтня 2012 р. на продовженні секції “Загальні та регіональні проблеми літології” III Пленарного засідання виступили: В. Баранов з доповіддю “Стадії літогенезу та уцільнення порід”, В. Бублясь – “Вплив статичних електричних струмів і мікрогеодинамічних процесів на літогенез покривних відкладів” (М. Бублясь), О. Костюк – “Літогенетичні особливості відкладів яремчанського горизонту Скибової зони Українських Карпат” (К. Деревська) і “Седиментологічні риси крейдово-еоценових строкатоколірних горизонтів Скибової структурно-фаціальної зони Українських Карпат” (Л. Генералова), В. Гончаров – “Інноваційні інформаційні геологічні технології в літологічних дослідженнях” (І. Бабко, О. Каленська, Л. Савел’єва), І. Ломакін – “Геодинамічні умови формування сарматських відкладів Гераклейського плато (південно-західний Крим)” (В. Іванов, О. Тополук, Г. Компанець – “Міденосність верхньоярської червоноколірно-теригенної субформації Придобрюзького прогину” (М. Ковальчук, Л. Константинович, О. Шестаков, Л. Фігура), М. Петруняк – “Динамічний вплив живих організмів на седиментогенні утворення та геохімічне середовище мінералоутворення” (О. Череміська, Ю. Череміський), Г. Седаєва – “Будова і склад пограничного глинистого горизонту девону-карбону у розрізах західного схилу Приполярного і Південного Уралу” (Н. Рябінкіна) та “Використання мінерально-геохімічних характеристик дисульфідів заліза при вирішенні питань історії геологічного розвитку Гірського Криму” (Т. Майорова, С. Светов, К. Устюгова), Я. Тузяк – “Проект модернізованої й деталізованої чинної страти-

графічної схеми нижньокрейдових відкладів Рівнинного Криму”, О. Череміська – “Геолого-палеоокеанографічні аспекти формування відкладів стебницької світи Карпатського сегменту Паратетису”, Ю. Череміський – “Тектоніка конседиментогенезу Передкарпатського прогину Центрального Паратетису”.

У секції “Наукові повідомлення” з доповідями виступили Н. Сюмар на тему “Літолого-геохімічні особливості нижньофаменської соленої формації Дніпровсько-Донецької западини”, С. Стадніченко – “Закономірності розвитку процесів галокатагенезу в межах площ, приурочених до солянокупольних структур (на прикладі південно-східної частини Дніпровсько-Донецької западини)”, Н. Тітова – “Літологічний склад твердих викидів сопки Булганацького грязьового вулкану” (В. Нестеровський), І. Остряньська – “Літологія та декоративні властивості Велико-Кужелевського прояву мармурового оніксу на Волино-Поділлі”, Ю. Садовий – “Полігаліт в міоценових галогенних формаціях Передкарпатського прогину” (В. Садовий), О. Усмінська – “Корисні копалини міоценових відкладів центральної частини Волино-Поділля”, К. Кориченський – “Незвичайні чорні піски в сучасних пляжних відкладах Каламітської затоки” (В. Нестеровський).

Тематику секції “Літологія відкладів морських басейнів; сучасне осадоконакопичення” на IV Пленарному засіданні 10 листопада розвинули: С. Кадурін з доповіддю на тему “Сучасне осадоагромадження на північно-західному шельфі Чорного моря в контексті теорії відкритих нерівноважних систем”, О. Анкіндінова – “Модель гідродинамічної активності в авандельтовій частині чилійської дельти р. Дунай”, С. Федосєєнков – “Технологія автоматизованої дистанційної профільної ґрунтової зйомки морського дна” (А. Гончар, Л. Шличек, О. Сафонов), Ю. Іноземцев – “Умови осадоагромадження на північному заході шельфу Чорного моря в пізньому плейстоцені–голоцені” (Н. Тюленєва, О. Паришев), І. Сучков – “Уявлення про мінеральний склад залізо-марганцевих утворень Індійського океану в зв’язку з їхнім генезисом”, О. Ольштинська – “Діатомові водорості голоценових відкладів прибережної частини каркінітського сектора Чорного моря” (Ю. Тимченко), Н. Тюленєва – “Потужність голоценових донних відкладів у межах північно-західного шельфу Чорного моря” (І. Сучков), О. Омельчук – “Рудні кірки північних підводних гір Імператорського хребта (Тихий океан)”, Н. Федорончук – “Теригенне і аутигенне золото в морських осадах” (І. Сучков), В. Янко-Хомбах – “Огляд проектів IGCP 521 і INQUA 0501 “Каспійсько-чорноморсько-середземноморський коридор за останні 30 тис. років: вплив зміни клімату і рівня моря на адаптацію людини”, “Зміни рівня і солоності Чорного моря за останні 30 тис. років за мікрофауною і літологією донних осадів” та “Періодичність вторгнення водних мас із Середземного і Каспійського моря в Чорне море в плейстоцені: Реконструкція за форамініферами, молюсками і літологією” (С. Ніколаєв, І. Мотненко), Є. Старосельський – “Відмінності метану вугільних покладів від традиційного газу і ключові чинники його вивільнення” (Г. Рудько).

Низку доповідей було виставлено на стенди, серед них працівників ІГТГК НАН України: “Геодинамічні умови формування карбонатних верхньокрейдових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря” (М. Павлюк, О. Савчак), “Геологічні формації Волино-Поділля” (М. Павлюк, Б. Різун, А. Медведєв), “Літофації пізньокрейдових флішових відкладів Скибової зони Українських Карпат” (Т. Рудницька), “Літофації та типи розривів середньомайкопських відкладів Каркінітсько-Північно-кримського прогину” (О. Кохан), “Нові дані з літології еоценових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря” (В. Ревер), “Нові дані про умови формування вугленосних відкладів Львівсько-Волинського басейну” (В. Шульга, М. Матрофайло, І. Костик, М. Король), “Оцінка впливу геологічних чинників на петрофізичні властивості порід-колекторів різних нафтогазоносних провінцій України” (І. Куровець, Г. Причулка, Ю. Лисак).

У дискусії на завершальному пленарному засіданні 10 жовтня 2012 р. виступили В. Баранов, О. Япаскерт, Д. Хрущов, І. Наумко, В. Янко-Хомбах, М. Ковальчук, В. Нестеровський, Є. Шнюков, які віддали належне високому науковому рівневі конференції, наголосили на потребі постійного проведення таких форумів учених, висловили подяку членам Оргкомітету за докладення значних зусиль з організації і проведення конференції та сприяння доброму настроєві і надання наснаги усім учасникам. Особливої відзнаки заслуговує діяльність вченого секретаря С. Шехунової, на чий плечі звалився весь тягар науково-організаційних турбот, бо лише той, хто організовував і проводив такі конференції, знає, яка це складна, особливо тепер, праця.

Конференцію прикрасила геологічна екскурсія, організована для учасників 11 жовтня 2012 р., під час якої вони детально ознайомилися з Іршанською групою розсіпних родовищ титану в північно-західній частині Українського щита (Житомирська область).

Логічним підсумком конференції став лозунг: до зустрічі восени 2014 р. на IV Міжнародній науковій конференції з актуальних проблем літогенезу осадових басейнів України та суміжних територій!

*Доктор геологічних наук
Ігор НАУМКО*